

Inga Pihlhjerta

Broderier i karelska dräkter

Karelska näset ligger nuförtiden på ryska sidan, mellan Finska viken och sjön Ladoga.

På 1800-talet fanns det fyra härad på Karelska näset: Ranta (Stranda), Äyräpää, Jääski (Jääskis) och Käkisalmi (Kexholm). I dessa trakter formades dräkthelheter som skiljde sig från övriga Finlands. På 1600–1700-talet nådde de västeuropeiska modeströmningarna inte Karelen. Kulturkontakterna till Europa bröts på grund av krig och då Ryssland tog en del av området i sin besittning.

I karelska folk- och bygdedräkter skiljer man mellan savakko- och äyrämöis- dräkter. Äyrämöis-folket var bosatta i Äyräpää härad och var antingen ortodoxa eller lutherska. Savakko-folket flyttade till näset på 1600-talet, främst från finska Savolax och var lutherska. De anammade snabbare modenyheter och behöll också sina västerländska kläder.

Äyräpää-dräkterna har de mest spektakulära broderierna. Skjortorna har en färggrann bröstlapp (fi. rekko), rikligt broderad med yllegarn. Vackra broderier finns också på sommartröjorna av linne och på vintertröjorna av ylle. De ortodoxa kvinnornas sorokka -huvudbonader är så rikligt broderade att tyget inte alls syns. Sommarförklädena har broderier och hålsöm mellan de knypplade spetsarna. Vinterförklädena av rött ylletyg har guldbandsdekorationer och täta broderier i fällen.

I Jääski och Käkisalmi är broderierna mer anspråkslösa. Skjortorna har broderi vid halsöppning och ärmslut, förkläden har ett smalt broderi i fällen. Broderierna är vanligtvis sydda med lingarn och små stygn.

I Ranta härad ser man däremot en mångfald i kläderna. Å ena sidan ålderdomliga rutiga yllekjolar "hurstut" tillsammans med "rekko" skjortor. Men å andra sidan syns Viborgs inflytande med modeinspirerade kläder.

Mansdräkterna från Karelska näset har broderier närmast på skjortor och på några enstaka klädesplagg.

Områdets bygdedräkter är populära bland karelska ättlingar och även bland andra i Finland.